

Prijatelji Centra Aletti

Če želite naslednje številke lista Prijatelji Centra Aletti prejemati po elektronski pošti, nam, prosimo, pošljite svoj naslov na fundacija@centroaletti.com.

Št. 9 – Velika noč 2008

»Pravi pastir je tisti, ki pozna tudi pot skozi dolino smrti; On gre z menoj in me pelje po cesti poslednje osamljenosti, v kateri me nihče ne more spremljati. Dobri pastir je sam prehodil to cesto; šel je v kraljestvo smrti, premagal smrt in je spet prišel, da bi nas spremljal in nam dal gotovost, da skupaj z njim obstaja pot« (Benedikt XVI, Rešeni v upanju, 6).

Velikonočno bogoslužje želi v naš spomin globlje vtisniti podobo Kristusa, ki se vrača iz kraljestva smrti ter vodi s seboj ujetnike, ki jih je smrt vklepala (prim. Ef 4,8). Pokaže nam, da sta križ in vstajenje neločljivo povezana; pokaže nam zastrto in žareče obličje istega Gospodovega spusta, iste ljubezni, zaradi katere Beseda-Logos vzame nase našo smrtnost vse do najglobljega prepada, da bi stekel smrt in nas oblekel v Božjo slavo.

»Poletel je, oni Pastir vseh, in se spustil:
poiskal je Adama, izgubljeno ovco,
nesel ga je na svojih ramenih in se vzdignil« (Efrem Sirski, Hvalnice o vstajenju I, 2).

Kdo ve, kakšno čudenje, kakšno radost, kakšno hvaležnost doživlja Adam na Kristusovih ramenih, ko tako od blizu zre njegovo Obličje, Obličje Vstalega! Nekaj podobnega doživljamo vsakič, ko s Kristusom vstanemo iz naših smrti – morda malih, a vendar smrti –, ki jih doživimo zaradi ljubezni do drugih.

Dragi prijatelji in dobrotniki našega poslanstva, Gospoda prosimo, da bi vaše prijateljstvo in vaši darovi bili za nas izkušnja Adama, ki ga Kristus nese na ramenih. Ob tej veliki noči vsem velja voščilo, da bi mogli zreti sebe v tistem človeštvu, ki ga je Kristus rešil smrti.

p. Marko Ivan Rupnik
in ekipa Centra Aletti

Temeljna pozornost pri obnovi bogoslužnih prostorov

Cerkev, organska stvarnost

Cerkev je živ organizem, ker je občestvo v Kristusu odrešenih ljudi. V Njem in po Njem Sveti Duh, Gospod, ki daje življenje, daje odrešenemu človeštvu delež pri občestvu Oseb Svete Trojice.

Zaradi te vcepljenosti v Kristusa in zaradi udeleženosti pri občestvu Svete Trojice je Cerkev dinamična stvarnost. Njena dinamičnost se razteza od globin Božjega občestva do meja časa in prostora, ki zaznamujejo koordinate zgodovine skozi vse rodove. Cerkev je zgodba, ki se odvija med spominom in nastajanjem. Gre za modrostni spomin, ki postaja ustvarjalna moč za prihodnost: postajamo namreč to, česar se spominjamo. Pri bogoslužju, predvsem pri evharistiji, Cerkev predokuša tisto stvarnost, h kateri je poklicana po milosti in po udeležbi.

Zavest cerkvenosti je torej zavest, da smo telo, telo občestva v vstalem Gospodovem telesu in z njim. "V tem telesu se razliva Kristusovo življenje v verujoče, ki se po zakramentih na skrivnost, a stvaren način združujejo s trpečim in povelčanim Kristusom" (*Lumen gentium* 7). Porojeno v večnem občestvu Očeta, Sina in Svetega Duha, je to občestvo izmenjava med našim življenjem in življenjem vstalega Kristusa, skrivnostna soudeležba Božjega občestva z našo bedo, slabotnostjo, krhkostjo, ranjenostjo. Skupnost vernikov je torej v ljubezni sklicano in osnovano ljudstvo, ki ga povezuje božje-človeška ljubezen Kristusa. S Kristusovim učlovečenjem Jahvetovo prebivališče ni več tempelj, ampak Jezusova človeškost. "Tukaj je nekaj, kar je večje kot tempelj" (prim. Mt 12,6). Že same besede, ki v Janezovem evangeliju izražajo učlovečenje – "In Beseda je postala meso in se naselila med nami" (Jn 1,14) – nakazujejo prebivališče Boga v templju. Zato se zagrnjalo v templju raztrga, ko Jezus izreče svoj "Izpolnjeno je". Jezusova človeškost je torej novi tempelj, toda to človeškost je treba razumeti v njeni celovitosti, v Telesu: Božje prebivališče je skupnost vernih, katere Glava je v nebesih, medtem ko udje še dopolnjujejo svoje romanje. Gre za resnični tempelj, kamniti tempelj pa je njegova podoba.

Cerkev se izraža v cerkvi

Zaradi tega so kristjani vse od začetka razumeli, da templji, zgrajeni iz kamnov in zidakov, zanje nimajo več smisla. Kristus je njihov tempelj, njihov življenjski prostor, skrivnostni kraj, v katerem obhajajo večno bogoslužje. Kristus je tempelj, oltar, duhovnik in dar. Edina zgradba, ki jo je treba izgrajevati, je tempelj-Kristus, katerega živi kamni so kristjani, zgradba, ki je popolna *sinergija*, sodelovanje med Božjim darom in človekovim trudom. Gre za umetnost milosti in askeze, sprejemanja in delovanja:

Božja hiša smo mi. Če smo Božja hiša mi, se izgrajujemo v tem življenju, da bomo potem, ob koncu časov posvečeni... Kar vidimo uresničeno na fizičen način z zidovi, se mora duhovno uresničiti z dušami; kar vidimo tu uresničeno s kamni in lesom, se mora izpolniti v vaših telesih z Božjo milostjo (sv. Avguštin).

Ta stvarnost se izraža v evharistiji, kjer v skupni udeležbi pri Kristusovem kruhu verni postanejo v Kristusu ena sama stvar.

Kaj je namreč kruh? Kristusovo telo je. Kaj postajajo tisti, ki ga prejemajo? Kristusovo telo (sv. Janes Zlatousti). Evharistija nam kakor vsi ostali zakramenti razpira razsežnosti tega občestva. Vedno gre za tridimenzionalno občestvo – z Bogom, z drugimi in s stvarstvom, ki je vključeno v to občestvo in tako postaja određeno stvarstvo, zakramentalen prostor, nova zemlja, ki izraža naše sodelovanje z močjo Svetega Duha. Po človeškem delu in naporu, v sodelovanju s Svetim Duhom, zemlja dobi obličje in začne dihati resnico sveta, ki je ustvarjen po Stvarnikovi zamisli. Prav to se zgodi pri bogoslužju in pri zakramentih. Zato se Cerkev zaveda, da mora nameniti veliko pozornosti prostoru, v katerem slavi svojega Gospoda. Bogoslužni prostor ima svoj temelj v sami istovetnosti Cerkve in v tem, kar se v njej obhaja. Gre za živi prostor, v kolikor gosti življenje, za katero je bil ustvarjen. Svetišče je zakramentalni prostor Cerkve in prav zato cerkev-zgradba razodeva stvarnost Cerkve. Red nebeške Cerkve mora

Zgoraj in desno: Kapela poliklinike Umberto I v Rimu

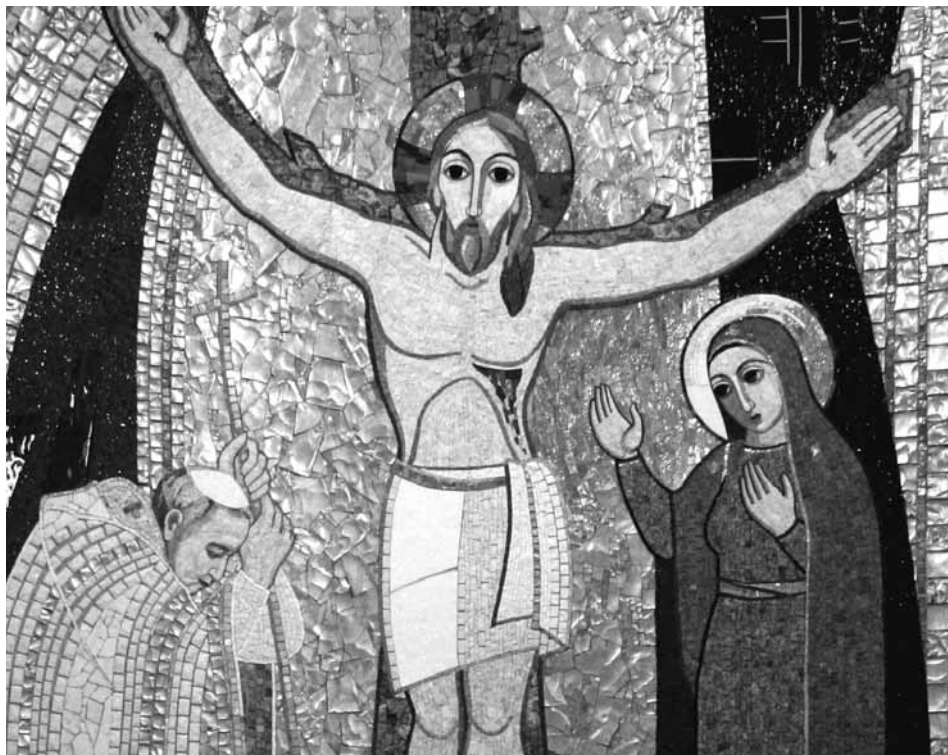
torej odsevati v cerkveni zgradbi in njeni okrasitvi. Dve okrasitvi – ikonografski načrt in sama arhitektonska struktura – morata pokazati, da gre za živi organizem, za stvarnost, ki je živa, ker jo prežema Duh, ki daje življenje (*zoopoiion*). Svete podobe nam pomagajo razumeti, da si cerkveni prostor delijo tisti, ki gledajo, in tisti, ki so gledani, se pravi bogoslužni zbor in svete osebe, ki so upodobljene. Dekoracija z listjem, rastline in živali prav tako namigujejo, da je cerkev živi organizem. Cerkev je Božji vrt, v katerem so “drevesa” – kristjani, ki so bili vanj zasaženi s krstom. Celoten kozmos je povzet v templju, ki je mikro-kozmos, kot katedrala, ki ima na kapitelih izklesano vso floro in favno in tako postaja simbol za evharistično poklicanost snovi, ki vnaprej razodeva “novo stvarstvo”, “pre-ustvarjenje”, ki ga je Kristus začel s svojim vstajenjem in v katerega je v porodnih bolečinah pritegnjeno vse stvarstvo.

Tridimenzionalno občestvo

Zgradba je torej izraz cerkvene bogočloveške zavesti vernikov, izraz naše zavesti, da smo živi kamni Kristusovega telesa. Sveti Duh nam je dal novo življenje in nas tako napravil za Kristusovo telo. To življenje označuje tridimenzionalno občestvo. Vceplja nas v trinitarično občestvo in nas dela za brate in sestre v Kristusu. Novo življenje nam je posredovano v zakramentu, po katerem se vzpostavi občestvo s stvarstvom, ki je naravnano na postopno spremenjenje sveta v vstalem in povelčanem Kristusovem telesu. Novo življenje in s tem tudi življenje Cerkve je torej vezano na tri neločljive razsežnosti: molitev in bogoslužje; dobra dela na družbeno-kulturnem področju; skrb za življenjsko okolje in izgradnja cerkve. Te tri nerazdružljive razsežnosti občestva z Bogom, z brati in s stvarstvom so torej preizkus tovrstne cerkvene zavesti.

Če hočemo videti, v kateri fazi svoje poti se nahaja Cerkev, je torej dovolj pogledati, kako združuje te tri razsežnosti. Utrip cerkvene zavesti pri kristjanih se meri po njihovih svetiščih, po bogoslužju in čutu za dobrodelnost (*karitas*).

Iz vsega tega sledi, da bi bilo za Cerkev naravno, če bi na svoja svetišča gledala kot na izraz organizma, kar Cerkev kot taka tudi je. Nobena cerkvena skupina se ne more poistovetiti z neko elito dokončne popolnosti, temveč vsako cerkveno občestvo in vsak rod vstopa v odnos s Kristusom, v katerem vsi odrešeni vseh časov in vseh krajev živijo v vesoljnem nadča-

sovnem in nadprostorskem zboru:

Mi vsi smo udje telesa Jezusa Kristusa, ne samo mi, ki smo tukaj, temveč vsi kristjani, ki so razkropljeni po svetu; ne samo tisti, ki živijo sedaj, ampak tudi vsi tisti, od pravičnega Abela dalje, ki so živeli in bodo živeli do konca sveta, dokler bodo ljudje rojevali in bili rojeni (sv. Avguštin).

Ustvarjalno in odgovorno živeti s prejetim dediščino

Zato tudi cerkvena zgradba skozi stoletja izraža to organskost, to zgodovinsko dinamiko, to življenje, ki se stalno obnavlja. Dinamika Cerkve med zgodovino in eshatologijo, med kulturami in Kristusovo veliko nočjo, med kraji, zemljepisom in nebeškim Jeruzalemom je temelj in kriterij vsakega posega Cerkve v cerkveno zgradbo. Med spominom in nastajanjem se skupnost vernikov vključuje tudi v bogoslužni prostor, ki ga je prejela od prejšnjih rodov. Dokler je Cerkev za neko cerkev ali kapelo odločena, da jo še vedno uporablja kot prostor za bogoslužje, dotlej ta prostor ne more biti podvržen kriterijem, ki ne izvirajo iz same narave Cerkve, npr. kriterijem muzeja, arheologije itd. Krščanska skupnost se poslužuje vsega, kar je ustvarila, izumila ali izdelala človekova izvornost na različnih področjih znanosti in ved, toda vse to ureja glede na organizem, katerega izraz je zgradba.

Na enak način Cerkev uporablja stroge kriterije za posege v bogoslužni prostor, ki ga je prejela od prejšnjih rodov. Tovrsten poseg bo podvržen viziji Cerkve kot

organizma, torej žive stvarnosti, ki jo zaznamuje dinamika antinomij: spomin – nastajanje, Adam – novi Adam, stvarstvo – njegovo spremenjenje v Kristusu, zgodovina – sveta zgodovina.

Zgodovina tako pričuje o dveh zdravih načelih za poseg v bogoslužne prostore, ki smo jih podedovali: načelo dialoga in načelo kontrapunkta. Dialog: vključiti se s pritrjevanjem, sprejemanjem in ne z uničevanjem, rušenjem. Kontrapunkt (izraz, ki si ga izposojamo pri Palestrini) je morda nekaj, kar se zdi na prvi pogled predrzno, vendar spoštovanje tega načela predstavlja element globlje skladnosti: lepota je, kot vemo, z ljubeznijo prepojena stvarnost, ljubezen pa je občestvo različnih. Skladnost je namreč mogoča zaradi aktivnega načela občestva, sicer gre le za neko nizanje zaporedij oz. za monotonijo.

p. Marko Ivan Rupnik

(Besedilo je del knjige o prenovi kapele na polikliniki Umberto I v Rimu.)

etiketa
tiskarna, d.d., Žiri
— R — EPRO

Zahvaljujemo se tiskarni Etiketa, ki je omogočila tiskanje.

Prvič brez novega mozaika

Malce čudno je res, toda velika noč je letos prišla tako zgodaj, da nismo imeli časa napraviti nobenega novega mozaika. Oziroma, bolje rečeno, smo samo nekoliko pre zgodnji z listom Prijatelji Centra Aletti, kajti v resnici se ravnokar odpravljamo postaviti nov mozaik v Vepric na Hrvaško, končali pa ga bomo ravno pred veliko nočjo. Gre za čudovit obmorski kraj, zato pa gremo tja zdaj...

Medtem ko nismo šli na nobeno novo gradbišče, pa je gradbišče postal Center Aletti, saj so se začela prenovitvena dela na vrtu. Nabralo se je namreč že toliko marmorja, da so se celo sosedge pritožili nad grdim razgledom. In da bi Center Aletti kazal grde stvari ... Bog ne daj! Tudi zato ne, ker bi enemu od umetnikov skorajda na glavo priletela lončena posoda, ki jo je zalučal razjarjeni sosed ... besen zaradi grdote, ki jo je primoran gledati s svojega balkona (no, malce pa res pretirava, povejmo kar lepo po pravici, saj tega našega lista tako ali tako ne bo bral!) in zaradi trušča žage, kladiv, brusilnika in predvsem kompresorja. Slednjega naši umetniki dejansko uporabljajo z neko veliko prizadevnostjo in zadovoljnostjo,

saj je za čiščenje kamnov strašno učinkovit, prav tako pa tudi za najedanje živcev. Maria gleda vrt in se dela, kot da ni nič, ne razmišlja o tem, da je njena lepa travica, tako skrbno posejana in zalivana, samo še daljni spomin; dela se, da ne vidi izruvanih drevesc, ki so se morala umakniti kamenju, ne priporoča se več svaku p. Marka – ki je prišel pomagat za nekaj dni in potem ostal skoraj cel mesec! –, naj za Božjo voljo skuša rešiti, kar se rešiti da. Ja, v teh okoliščinah nas je Maria res presenetila, ko ji je uspelo ohraniti nek določen mir ob pogledu na ta žalosten prizor. Vrt namreč trenutno res izgleda kot do konca naloženo javno odlagališče, tako da se sprašujemo, po kakšnem čudežu je pred kratkim ves ta material zasedal tako majhen prostor. In če boste verjeli ali ne, ko je bilo končno vse lepo pripravljeno za cementiranje ... je začelo deževati! In ne neha, tako da so se izpolnila vsa pravila naših “gradbišč” in direktorjev oblaček pridno nadaljuje svoje delo.

Naši umetniki pa so neutrudno nadaljevali svoje delo. Pripravili so praktično že pet naslednjih mozaikov, kar je pravi rekord, saj to pomeni, da nam bo morda naslednjič uspelo odpotovati, ne da bi na predvečer morali polagati še zadnje kamenčke. Rezultat tega dela pa je dejstvo, da so že narejeni deli mozaika zasedli vse proste prostorčke v hiši in je treba na vsakem vogalu paziti, kam stopiš. Pri tem pa je lepo, da si vsepovsod v družbi svetnikov,

svetnic, prerokov in apostolov; prava milost pa je, da se v postnem času vsak dan sprehajaš med postajami križevega pota. Takoj, ko bo ta križev pot postavljen, pa ga boste morali dobiti “najmanj” vsi (na fotografiji, seveda!), kajti, iskreno povedano, ne verjamem, da ste že kdaj videli tako lepega. Še več, zame je ta križev pot zares genialen, saj govorijo pogledi, berejo se oči Jezusa, ki stopa na Kalvarijo. Na vsaki postaji se tako počutiš kot Peter na dvorišču velikega duhovnika, v tistem pogledu med njim in Kristusom, ki pove vso resnico, ne lepe zunanjosti, ne dobre volje, ki govori, ne da bi se skušal braniti, ne da bi skušal za vsako ceno nekaj povedati. In ta pogled te razoroži in te odrešuje.

V prihodnjih mesecih bomo delali predvsem v Sloveniji in Italiji (a za tolažbo tudi v Libanonu in v ZDA), na vseh tistih gradbiščih, ki so morala počakati zaradi Fatime, Lurda in p. Pija. Slednji je tako kompleksen – zaradi vsebine in velikosti –, da smo po sili razmer medtem, ko delamo za San Giovanni Rotondo, pripravili še vrsto drugih mozaikov.

Zdaj moramo le še upati, da bo vsak delček prišel na svoje pravo mesto in da zadnjega mozaika ne bomo postavljali z ostanki brez para.

PS: Fotografije mozaikov (in še mnogo drugega) si lahko ogledate na naši prenovljeni spletni strani: www.centroaletti.com. Kmalu tudi v slovenščini.

